

สรุป ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

การอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์เป็นการอนุบาลลูกปลาวัยอ่อนตั้งแต่ฟักออกเป็นตัว จนลูกปลามีขนาดความยาวประมาณ 1 นิ้วหรือที่เรียกว่า ปลาเนื้อ ฤดูการอนุบาลเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงธันวาคม โดยซื้อพันธุ์ปลากะพงขาวขนาดเล็ก ซึ่งได้แก่ ไข่ปลาปลาอติเมียร์ และปลาใบมะขาม จากหน่วยงานของทางราชการที่เพาะพันธุ์ปลากะพงขาวจำหน่าย มาอนุบาลตามลำดับขั้นของการเจริญเติบโต คือ อนุบาลจากขนาดไข่ปลาให้เป็นปลาอติเมียร์ ใช้เวลาในการอนุบาลประมาณ 15 วัน อนุบาลให้เป็นปลาใบมะขามใช้เวลา 20 วัน อนุบาลให้เป็นปลาเซนต์ใช้เวลาประมาณ 30 วัน และอนุบาลให้เป็นขนาดใหญ่ที่สุดคือปลาเนื้อ ซึ่งใช้เวลาในการอนุบาลประมาณ 45 วัน โดยจำหน่ายลูกปลากะพงขาวที่มีขนาดตั้งแต่ 15 วันขึ้นไปได้ทุกขนาด

สำหรับปีการผลิต 2525 นั้นมีสภาวะการผลิตพันธุ์ปลากะพงขาวแตกต่างไปจากปกติ กล่าวคือในช่วง เวลาตั้งแต่ 16 มิถุนายน - 31 สิงหาคม กรมประมงได้เปลี่ยนแปลงนโยบายการจำหน่ายพันธุ์ปลากะพงขาวและได้ตั้งจำหน่ายพันธุ์ปลากะพงขาวขนาดเล็กคือขนาดต่ำกว่า 1 ซม. ลงมา ทำให้ฟาร์มอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์โดยทั่วไปไม่สามารถจัดหาพันธุ์ปลา เข้ามาทำการอนุบาลได้ ดังนั้นฟาร์มตัวอย่างจึงแก้ปัญหาโดยการอนุบาลลูกปลาที่มีอยู่จนเป็นลูกปลาขนาด 2, 3 และ 4 นิ้ว ต่อมากรมประมงได้เริ่มจำหน่ายพันธุ์ปลากะพงขาวอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2525

จากการศึกษา เกี่ยวกับการอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์ของฟาร์มตัวอย่างพบว่าลูกปลากะพงขาวมีอัตราการเจริญเติบโตไม่เท่ากัน รวมทั้งมีการกินกันเองด้วย จึงต้องทำการคัดขนาดลูกปลาที่มีขนาดเดียวกันมาอนุบาลไว้ในบ่อเดียวกัน ทำให้ไม่สามารถทราบปริมาณลูกปลาที่ผ่านการอนุบาลในแต่ละรุ่นที่ซื้อเข้ามาอนุบาลได้ ซึ่งในช่วงแรกของฤดูการผลิตปี 2525 มีต้นทุนต่อร้อยตัวของการอนุบาลลูกปลาขนาดต่าง ๆ ตั้งแต่ปลาอติเมียร์ ปลาใบมะขาม ปลาเซนต์ ปลาเนื้อ ปลา 2 นิ้ว ปลา 3 นิ้ว และปลา 4 นิ้ว เท่ากับ 39.46 , 46.55 ,

84.52, 149.04, 244.96, 368.06 และ 589.65 บาทตามลำดับ ซึ่งต้นทุนเหล่านี้ได้รวมดอกเบี้ยเงินกู้จากการกู้เงินมาลงทุนในฟาร์มไว้แล้ว เมื่อเปรียบเทียบกำไรที่ได้รับจากการอนุบาลลูกปลาแต่ละขนาดแล้ว การอนุบาลลูกปลาให้ได้ขนาด 2 นิ้ว จะทำให้กำไรขั้นต้นและกำไรสุทธิสูงสุดคือร้อยละ 59.17 และ 40.60 ตามลำดับ

ในช่วงหลังของฤดูการผลิตคือ ตั้งแต่เดือนกันยายน - ธันวาคม เป็นช่วงเวลาที่มีการอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์เสียหายมากเนื่องจากความอ่อนแอของพันธุ์ปลาและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการอนุบาลลูกปลา เช่น สภาพภูมิอากาศ และน้ำ เป็นต้น

2. ปัญหาในการอนุบาลลูกปลากะพงขาว

จากการศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนการอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์ของฟาร์มตัวอย่างปรากฏว่าในการอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์มีปัญหาหลายด้านพอสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัญหาทางด้านน้ำที่เลี้ยง

ฟาร์มตัวอย่างตั้งอยู่ที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย ในช่วงกลางฤดูฝนน้ำจากทางเหนือไหลลงสู่อ่าวไทยในปริมาณมากและพัดพาเอาสิ่งต่าง ๆ เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืชมาด้วย ทำให้น้ำบริเวณที่เลี้ยงฟาร์มไม่สะอาด ดังนั้นน้ำทะเลที่ฟาร์มสูบขึ้นมาใช้ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้จึงไม่เหมาะสมที่จะใช้อนุบาลลูกปลาวัยอ่อน ซึ่งถ้าปลาที่รับเข้ามาอนุบาลไม่แข็งแรงด้วยแล้วน้ำที่ไม่สะอาดจะทำให้ปลาเป็นโรคได้ง่าย นอกจากนี้ยังมีปัญหาปริมาณน้ำทะเลและน้ำจืดที่ใช้ในการอนุบาลมีไม่เพียงพอ เนื่องจากน้ำทะเลมีการขึ้น - ลง โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง ช่วงน้ำลงจะนานทำให้ฟาร์มไม่สามารถสูบน้ำทะเลขึ้นมาให้ทันกับความต้องการที่จะใช้ได้ ทำให้ไม่สามารถเปลี่ยนน้ำในบ่ออนุบาลได้บ่อยเท่าที่ควร และบางครั้งน้ำจืดซึ่งได้มาจากน้ำประปาก็มีปริมาณไม่เพียงพอที่จะใช้ผสมกับน้ำทะเลให้เป็นน้ำกร่อย เพื่อใช้ในการอนุบาลลูกปลา ทั้งนี้ฟาร์มได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้โดยทำการอนุบาลลูกปลาในน้ำเค็มซึ่งก็ทำได้ แต่ลูกปลาจะเจริญเติบโตช้ากว่าการอนุบาลลูกปลาในน้ำกร่อย หรือลดปริมาณการถ่ายเทน้ำให้น้อยครั้งลง

2.2 ปัญหาด้านการผลิต

การอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์ ไม่มีปัญหาในเรื่องการตลาด เพราะตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศมีความต้องการลูกปลากะพงขาวตลอดปี โดยเฉพาะ

อย่างไร้ในช่วงต้นฤดูและปลายฤดูการผลิต คือไม่ว่าจะอนุบาลลูกปลาได้จำนวนเท่าใดก็สามารถจำหน่ายได้หมด แต่ฟาร์มไม่สามารถทำการอนุบาลลูกปลาได้เต็มกำลังการผลิตที่ฟาร์มมีอยู่ เนื่องจาก

2.2.1 ฟาร์มต้องซื้อพันธุ์ปลากะพงขาวขนาดเล็กจากสถานีประมง เข้ามาทำการอนุบาล ซึ่งในปี 2525 กรมประมงได้งดจำหน่ายพันธุ์ปลากะพงขาวขนาดเล็กนี้ตั้งแต่วันที่ 16 มิถุนายน - 31 สิงหาคม ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวฟาร์มไม่มีลูกปลาที่จะรับเข้ามาทำการอนุบาล จึงต้องอนุบาลลูกปลาที่มีอยู่จนเป็นขนาด 4 นิ้ว ซึ่งปกติการอนุบาลลูกปลากะพงขาวจะทำการอนุบาลถึงขนาดปลาเนื้อ เท่านั้น

2.2.2 ในช่วงหลังของฤดูการอนุบาลลูกปลากะพงขาว คือตั้งแต่เดือนกันยายน - ธันวาคม พันธุ์ปลาที่รับเข้ามาทำการอนุบาลไม่ค่อยแข็งแรง และในช่วงนี้อากาศเริ่มหนาว ซึ่งมีผลต่อการกินอาหารของลูกปลา คือลูกปลาจะกินอาหารน้อยหรือไม่ค่อยกินอาหาร และมีปัญหาเรื่องน้ำดังกล่าวมาแล้วในข้อ 2.1 ทำให้ฟาร์มอนุบาลลูกปลาในช่วงหลังได้ในอัตราลดต่ำมาก ซึ่งมีผลให้ฟาร์มไม่สามารถใช้กำลังการผลิตที่มีอยู่อย่างเต็มที่

ฟาร์มแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ไม่ได้ เพราะเกิดจากสาเหตุที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของฟาร์ม แต่อาจแก้ไขได้ในระยะยาวโดยการศึกษาและพัฒนาความรู้ทางด้านนี้ให้สามารถเพาะพันธุ์ปลากะพงขาวได้เอง

2.3 ปัญหาด้านต้นทุน

ต้นทุนการอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์ของฟาร์มตัวอย่างส่วนมากเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ เช่น เงินเดือนและค่าจ้างแรงงาน ดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งฟาร์มไม่สามารถลดต้นทุนประเภทนี้ได้ เพราะการอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์เป็นการอนุบาลลูกปลารายอ่อนที่ต้องดูแลและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด จึงต้องใช้ผู้มีความรู้ ความชำนาญ และต้องลงทุนในสินทรัพย์เป็นจำนวนมาก ฟาร์มแก้ไขปัญหานี้โดยเพิ่มประสิทธิภาพในการอนุบาลลูกปลาโดยให้การดูแลเอาใจใส่มากขึ้น เพื่อเพิ่มอัตราการรอดของลูกปลาซึ่งมีผลให้ได้ผลผลิตมากขึ้น

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับโรคปลา

ในการอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์ของฟาร์มตัวอย่าง ฟาร์มพยายามอนุบาลลูกปลาให้แข็งแรงที่สุด เพราะถ้าปลาอ่อนแอจะทำให้เกิดโรคได้ง่าย และเมื่อมีปลาเป็นโรคเกิดขึ้นแล้วโอกาสที่ปลาในบ่ออื่นจะติดโรครักมีมากขึ้น เนื่องจากใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ร่วมกัน และยากที่จะรักษาให้หายได้ ส่วนมากโรคปลาที่พบเกิดจากแบคทีเรีย ซึ่งฟาร์มแก้ไขปัญหามาโดยการให้ยาปฏิชีวนะ สลับกับฟอร์มาลินรวมทั้งการระมัดระวัง เรื่องความสะอาดของอาหารที่ให้แก่ลูกปลา

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์และศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของฟาร์มตัวอย่างที่ทำการอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 การเลือกทำเลที่ตั้งฟาร์มอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์นอกจากต้องมีสิ่งสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา และไฟฟ้าแล้ว ควรพิจารณาเลือกบริเวณที่มีน้ำทะเลสะอาด โดยคำนึงถึงปริมาณน้ำที่สามารถสูบขึ้นมาใช้ได้ตลอดปี และควรมีแหล่งน้ำจืดที่เพียงพอ

3.2 หน่วยงานของทางราชการที่เพาะพันธุ์ปลากะพงขาวจำหน่าย ควรมีนโยบายในการผลิตและจำหน่ายพันธุ์ปลากะพงขาวที่แน่นอน เพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจแก่เอกชนผู้ทำการอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์

3.3 ในช่วงปลายฤดูการอนุบาล ที่มีลูกปลาไม่แข็งแรงทำให้ฟาร์มอนุบาลลูกปลากะพงขาวในบ่อซีเมนต์ประสบกับความเสียหาย และจากการวิเคราะห์ต้นทุนแสดงให้เห็นว่าในช่วงปลายฤดูนั้นรายได้จากการอนุบาลไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายผันแปร ฟาร์มจึงควรทำการอนุบาลแต่ช่วงต้นฤดู ส่วนปลายฤดูอาจจะทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอื่น ๆ ที่ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว เช่นการเพาะกุ้งก้ามกราม เป็นต้น

3.4 ในด้านการลดต้นทุนควรเพิ่มผลผลิตเพื่อลดค่าใช้จ่ายคงที่ต่อหน่วย ซึ่งจะเป็นผลให้ต้นทุนรวมต่อหน่วยลดลง โดยเพิ่มประสิทธิภาพการอนุบาลลูกปลาด้วยการดูแลและเอาใจใส่การอนุบาลลูกปลามากขึ้น

3.5 รัฐควรเข้ามาช่วย เหลือผู้ประกอบการลูกปลากระพงขาวในบ่อซีเมนต์ในด้าน การศึกษาวิจัยถึงสาเหตุของโรคปลาชนิดต่าง ๆ พร้อมทั้งคำแนะนำในการใช้ยารักษาโรค และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ เช่นปัญหา เรื่องน้ำ

3.6 เนื่องจากรัฐมีนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงปลา กระพงขาวโดยส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงเป็นปลาเนื้อ แล้วจึงส่งปลา เนื้อออกไปจำหน่ายใน ต่างประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ และอาชีพแก่ประชาชน รัฐจึงควรวางนโยบายในการ กำหนดราคาจำหน่ายลูกปลากายในประเทศให้ใกล้เคียงกับราคาที่ส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ เพื่อจูงใจให้ฟาร์มอนุบาลลูกปลากระพงขาวในบ่อซีเมนต์โดยทั่วไปทำการอนุบาลลูกปลา เพื่อ จำหน่ายให้แก่ผู้เพาะเลี้ยงมากขึ้น หรืออาจวางมาตรการในการควบคุมการส่งออกลูกปลา กระพงขาว โดยมีการกำหนดโควตาการส่งออกลูกปลากระพงขาวไปจำหน่ายยังต่างประเทศ นอกจากนี้รัฐควรกำหนดนโยบายการผลิตและจำหน่ายพันธุ์ปลากะพงขาวที่แน่นอนและชัดเจน และหากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายดังกล่าว รัฐควรกำหนดระยะเวลาที่จะเปลี่ยนแปลงให้ แน่นนอน เพื่อให้เอกชนมีโอกาสปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ในอนาคต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย